

Lista tematów z języka polskiego do części ustnej egzaminu maturalnego – matura 2014

1. Literatura

1. Alegoria w dawnym piśmiennictwie polskim (do końca XVIII wieku). Omów problem, analizując celowo wybrane przykłady dzieł literackich. /OLiJP/¹
1. Literatura i codzienność. Przeanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach literackich. /OLiJP/
2. Między formą pojemną a sytuacją liryczną. Gatunki i konwencje w poezji polskiej XX wieku. Przeanalizuj problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich. /OLiJP/
3. Sarmatyzm literacki. Zaprezentuj i zinterpretuj dobrane celowo i zróżnicowane genologicznie przykłady tekstów.
4. *Odklejeni od życia* – o bohaterach powieści S. Chwina. Odwołaj się do interpretacji do wybranych tekstów/postaci.
5. Motyw śmierci w literaturze barokowej. Przywołaj i zinterpretuj stosowne teksty literackie.
6. Obrazy holocaustu w literaturze i publicystyce. Omów, interpretując stosowne teksty literackie.
7. Motyw ciemności w prozie J. Conrada. Przedstaw temat, analizując wybrane utwory pisarza.
8. Metaforyka zwierzęca w literaturze. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie.
9. Obrazy buntu metafizycznego u poetów angielskiego romantyzmu (np. G. G. Byrona, W. Blake'a, P. Shelleya, J. Keatsa). Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
10. Metaforyka ciała w twórczości W. Gombrowicza. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów pisarza.
11. Dandyzm jako zjawisko literackie i obyczajowe. Omów zagadnienie, analizując wybrane teksty literackie.
12. Obrazy PRL-u w literaturze polskiej. Omów zagadnienie, analizując stosowne przykłady.
13. Liryka religijna Romana Brandstaettera. Przedstaw zagadnienie, interpretując wybrane utwory.
14. Groteska jako kategoria estetyczna w literaturze. Omów zagadnienie, przywołując i analizując przykłady z różnych rodzajów i gatunków literackich.

¹ Tematy z kolejnych edycji Olimpiady Literatury i Języka Polskiego włączone do szkolnej listy jako tematy zaproponowane przez uczniów.

15. Poeta ciągle w *nastroju nieprzysiadalnym*? Przedstaw interpretacje wybranych utworów poety oraz swój sąd o twórczości Marcina Świetlickiego.
16. Pokoleniowy portret młodych w prozie najnowszej. Analizując teksty wybranych autorów, omów zagadnienie. Zwróć uwagę na formę artystyczną omawianych utworów.
17. Na granicy rozpaczy i bluźnierstwa – temat wiary w literaturze różnych epok. Interpretując celowo wybrane utwory, przedstaw zagadnienie; uwzględnij konteksty kulturowe wybranych epok.
18. Rewizja mitów narodowych w literaturze polskiej. Przedstaw problem, odwołując się do interpretacji wybranych tekstów literackich.
19. *Inny* w literaturze. Analizując celowo dobrane utwory literackie, określ zakres pojęcia. W wypowiedzi uwzględnij kategorie stereotypu, odmienności kulturowej, etc.
20. Długie trwanie obsesji barokowego *światoodczuwania*. Przedstaw zagadnienie, interpretując wybrane wiersze polskich poetów XX i XXI wieku.
21. Palimpsest Gdańska w literaturze. Interpretując wybrane teksty, np.: S. Chwina, P. Huelle, G. Grassa, przedstaw zmieniający się wizerunek miasta. Zwróć uwagę na sposoby pisania o jego mieszkańcach i problemach. Uwzględnij kontekst historyczny.
22. Doświadczenia bohaterów literackich związane z utratą ziemi rodzinnej. Przedstaw je, odwołując się do interpretacji wybranych utworów.
23. Różne sposoby kreowania opisów przyrody w literaturze. Scharakteryzuj je na przykładach wybranych powieści.
24. Motyw rozstania i jego funkcje w dziele literackim. Omów problem, analizując wybrane teksty literackie XIX i XX wieku.
25. Historia jako czynnik determinujący ludzki los. Omów problem, analizując wybrane przykłady powieści XIX i XX wieku.
26. Relacje polsko – żydowskie ukazane w literaturze współczesnej. Przedstaw różne formy tych relacji, zanalizuj celowo dobrane przykłady.
27. Omów cechy gatunkowe dziennika, reportażu, eseju oraz ich obecność w literaturze XX wieku. Przeanalizuj wybrane przykłady.
28. Sposoby kreowania bohaterów w powieści realistycznej XIX wieku. Porównaj je na wybranych przykładach.
29. Rola kostiumu historycznego w utworze literackim. Omów problem, analizując celowo dobrane przykłady.
30. Konwencja oniryczna w kreowaniu świata przedstawionego. Objaśnij jej funkcję na przykładach dzieł literackich z różnych epok.

31. Odwzorowywanie świata czy jego kreacja? Wskaż, która z tendencji w literaturze jest Ci bliższa? Przywołując celowo dobrane teksty literackie, wykorzystując kontekst epoki, przeanalizuj zagadnienie.
32. Literatura faktu. Przedstaw i zinterpretuj to dwudziestowieczne zjawisko kulturowe na wybranych przykładach literackich.
33. Motyw snu i jego funkcje w utworze literackim. Omów problem, analizując wybrane teksty literackie XIX i XX wieku.
34. Doświadczenie poczucia bezsensu i absurdalności istnienia związane z końcem wieku. Omów problem, analizując wybrane przykłady z literatury młodopolskiej i współczesnej.
35. Rola tradycji romantycznej w literaturze następnych epok. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
36. Przyroda ojczysta jako źródło inspiracji literackich. Przedstaw temat, odwołując się do interpretacji wybranych utworów.
37. Motyw wędrówki i jego funkcje w dziele literackim. Omów zagadnienie, odwołując się do analizy wybranych dzieł literackich.
38. Literackie portrety dzieci. Omów problem, analizując wybrane przykłady z literatury różnych epok.
39. Emigracja i emigranci jako temat literatury. Omów problem, analizując wybrane przykłady z literatury różnych epok.
40. Pisma użytkowe (np. życiorys, testament, list, kwestionariusz) jako konteksty utworów poetyckich. Omów sposoby ich wykorzystania w wybranych utworach.
41. Motyw domu i rodziny w literaturze. Przedstaw temat na podstawie analizy celowo dobranych tekstów prozatorskich i poetyckich.
42. Zaprezentuj twórczość jednego z literackich noblistów. Analizując wybrane utwory, omów te ich wartości, które – według Ciebie – mogły zadecydować o przyznaniu tak prestiżowej nagrody.
43. Poezja L. Staffa i Z. Herberta jako przykład klasycyzmu dwudziestowiecznego. Interpretując wybrane teksty, przedstaw zjawisko żywotności klasycyzmu w literaturze współczesnej.
44. Literatura Kresów i "małych ojczyzn". Uwzględniając kontekst historyczny i polityczny, dokonaj analizy wybranych tekstów prozatorskich i poetyckich.
45. Pisarz wobec rzeczywistości wojennej. Analizując pisarstwo np. K. Vonneguta, J. Haski, J. Hellera, E. Hemingway`a, E. M. Remarque`a, przedstaw zagadnienie. Uwzględnij kontekst historyczny i formę artystyczną.
46. Holokaust jako temat literatury po 1945 roku. Zaprezentuj temat, analizując wybrane utwory poetyckie i prozatorskie.

47. Literatura pisana przez kobiety i „literatura kobieca”. Przywołując przykłady poezji i prozy XX i XXI wieku, omów zagadnienie. Uwzględnij najnowsze tendencje feministyczne.
48. Utopia i antyutopia jako gatunek literacki. Odwołując się do interpretacji wybranych tekstów, przedstaw aktualność problemów w nich zawartych.
49. Piękna plejada, czyli o różnym obliczu skamandrytów. Przedstaw wybrane sylwetki poetów. Analizując ich twórczość, język poetycki, zaprezentuj główne tendencje problemowe. Uwzględnij kontekst poetycki epoki.
50. Motywy biblijne i religijne w twórczości poetów XIX wieku. Omów temat, dokonując analizy i interpretacji wybranych celowo utworów.
51. Przedstaw ewolucję bohatera powieściowego od pozytywizmu do współczesności. Analizując wybrane utwory, weź pod uwagę kontekst epoki.
52. Omów znaczenie twórczości J. Kochanowskiego i Sępa-Szarzyńskiego dla polskiej literatury. W swej wypowiedzi odwołaj się do interpretacji wybranych tekstów. Przedstaw nawiązania i kontynuacje myśli renesansowych twórców.
53. Motyw pielgrzymy w literaturze XIX i XX wieku. Przywołując dobrane celowo teksty, omów zagadnienie. Uwzględnij kontekst historyczny.
54. Barok epoką przeciwieństw. Dokonaj analizy porównawczej wybranych tekstów literackich. Odwołaj się do tez współczesnych literaturoznawców, np. Jana Błońskiego.
55. Zaprezentuj sylwetki wybranych bohaterów tragicznych w literaturze antycznej, romantycznej i współczesnej. Przywołaj stosowne teksty literackie, a w toku interpretacji porównawczej wykorzystaj konteksty, np. filozoficzny, historyczny.
56. Historia w powieści a powieść historyczna. Omów wskazany problem, odwołując się do interpretacji wybranych przykładów w literaturze XIX i XX wieku.
57. Człowiek w świecie przyrody i człowiek w świecie cywilizacji. Przedstaw i przeanalizuj różne ujęcia tego zagadnienia w literaturze polskiej.
58. Mistrzowie słowa, np. Leśmian, Tuwim, Białoszewski, Barańczak. Analizując wybrane utwory, poetów scharakteryzuj zjawisko poezji lingwistycznej.
59. Grudziński, Sołżenicyn, Szalamow. Przedstaw i porównaj różne spojrzenia na gulag. Weź pod uwagę kontekst historyczny.
60. Wielkie cykle poetyckie XIX wieku, np. *Sonety krymskie*, *Vade mecum*, *Hymny*. Uwzględniając kontekst historyczny, dokonaj analizy wybranych utworów. Porównaj poetykę i język tekstów.
61. Reporterskie mistrzostwo Ryszarda Kapuścińskiego. Odwołując się do wybranych tekstów pisarza, przeanalizuj zagadnienie.

62. Obrazy wsi w literaturze polskiej. Przedstaw i zinterpretuj wybrane dzieła poetyckie i prozatorskie XIX i XX wieku.
63. Literackie obrazy miasta, np. Petersburg. Oran, Wilno, Lwów, Warszawa. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
64. Oblicza współczesnego eseju. Omów zjawisko, przywołując wybrane teksty eseistyki polskiej i obcej. Poddaj je analizie. Uwzględnij współczesny kontekst kulturowy.
65. Omów zagadnienie związków myśli egzystencjalistów z literaturą II połowy XX wieku. Przeanalizuj wybrane dzieła literackie, uwzględniając kontekst filozoficzny, historyczny i polityczny.
66. Omów i przeanalizuj – na wybranych przykładach – Pascalowskie wątki i inspiracje w literaturze XX wieku.
67. Bohaterowie prozy F. Dostojewskiego i problem wolności. Przedstaw zagadnienie, interpretując wybrane utwory.
68. Wyobcowanie duchowe i społeczne w twórczości S. Plath. Przedstaw zagadnienie, przywołując interpretacje wybranych utworów.
69. Refleksje antropologiczne w poezji Wisławy Szymborskiej. Omów zagadnienie na przykładzie interpretacji i analizy wybranych wierszy poetki.
70. Motyw młodości w literaturze. Przedstaw zagadnienie, interpretując i porównując wybrane utwory.
71. Od dialogu do dramatu. Gatunki dramatyczne w dawnej literaturze polskiej (od średniowiecza do końca XVIII w.). Przedstaw zagadnienie, interpretując odpowiednie przykłady.
72. Wiersze późne Mickiewicza i Słowackiego jako zapis wewnętrznych doświadczeń. Przedstaw zagadnienie, interpretując wybrane utwory poetów. /OLiJP/
73. (Auto)biografia i dokument. Narracja autobiograficzna i narracja dokumentarna. Przedstaw ich wzajemne relacje, analizując odpowiednie przykłady. /OLiJP/
74. Afryka w literaturze XX wieku. Omów temat, analizując wybrane przykłady tekstów literackich, polskich i obcych.
75. Poeci wariaci poznania? Dokonaj próby ujęcia monograficznego twórczości, np. Ryszarda Krynickiego, Adama Zagajewskiego, Tomasz Różyckiego, Tadeusza Dąbrowskiego, Tymoteusza Karpowicza, Krzysztofa Siwczyka, Witolda Wirpisy, Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego. Przeanalizuj wybrane utwory poetów.
76. Co mówią czytelnikowi, jeśli mówią, nagrody literackie, np. Nike, Angelus, Nagroda Kościelskich, Nagroda im. J. Mackiewicza? Przedstaw zagadnienie, analizując celowo wybrane przykłady.

77. Niesłusznie zapomniani? Interpretując wybrane utwory, przedstaw twórczość mniej znanych pisarzy polskich XIX i/lub XX wieku.
78. Personalizm chrześcijański w dziełach literackich. Omów problem, odwołując do analizy tekstów poetyckich, np. A. Kamieńskiej, K. Wojtyły, W. Oszajcy.
79. Wizje diabła w literaturze XIX i XX wieku. Omów problem, odwołując się do interpretacji wybranych tekstów.
80. Echa motywów i idei starotestamentowych w literaturze oraz kulturze staropolskiej (do połowy XVIII w.). Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
81. Warszawskie Łazienki w poezji i prozie. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
82. Jak zmienia się pisanie o historii. O współczesnej prozie historycznej. Przedstaw zagadnienie, przywołując wybrane przykłady. Poddaj je analizie. /OLiJP/
83. Polski esej współczesny. Od Stempowskiego do Stasiuka. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
84. Obraz Rosji w literaturze różnych epok. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
85. Motyw samobójstwa w literaturze. Omów temat, odwołując się do interpretacji utworów z różnych epok.
86. Literackie obrazy Krymu i przyrody orientalnej. Omów zagadnienie, przywołując odpowiednie przykłady analiz tekstów z różnych epok.
87. Bohaterowie Czehowa i ich problemy. Omów zagadnienie, przywołując i porównując przykłady z prozy i dramatów autora.
88. Proza W. Myśliwskiego wobec nurtów współczesnej polskiej prozy. Przedstaw zagadnienie, interpretując wybrane teksty.
89. Pokolenie beatników. Przedstaw na przykładzie analiz wybranych tekstów ich poszukiwania aksjologiczne i estetyczne.
90. Zjawisko *kampu* w kulturze światowej i polskiej. Odwołując się do założeń teoretycznych i „tekstów kultury”, przeanalizuj cechy zjawiska.
91. Problem samobójstwa w literaturze o Holocauście. Omów temat, analizując wybrane utwory w kontekście biograficznym, psychologicznym, filozoficznym.
92. Retoryczność w piśmiennictwie epok dawnych. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
93. Między realizmem a kreacją. Romantyczne poematy o miłości. Omów zagadnienie, przywołując odpowiednie interpretacje przykładów. /OLiJP/
94. Od dziennikarstwa do literatury (Ryszard Kapuściński i Hanna Krall). Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady tekstów. /OLiJP/

95. Apokryf w literaturze dawnej i współczesnej. Omów zagadnienie, analizując stosowne przykłady. /OLiJP/
96. Sztuka portretu w gawędzie i literaturze gawędowej okresu romantyzmu. Przedstaw zagadnienie, analizując stosowne przykłady. /OLiJP/
97. Miasto w literaturze polskiej XIX i XX wieku. Omów temat, analizując wybrane utwory.
98. Nowe pokolenie polskiego reportażu. Omów zagadnienie, analizując odpowiednie przykłady tekstów kilku autorów. /OLiJP/
99. Inspiracje mitologią germańską w literaturze XIX i XX wieku. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
100. Literatura polska XIX i XX wieku a antysemityzm. Przedstaw zagadnienie, przywołując i interpretując wybrane przykłady.
101. Źródła i granice pesymizmu w powieści poetyckiej polskiego romantyzmu. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
102. Postaci kobiecej tożsamości – Żmichowska, Orzeszkowa, Nałkowska. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
103. Bunt i pokora w twórczości angielskich poetów metafizycznych. Omów zagadnienie, analizując i porównując stosowne przykłady.
104. Dzieci-kwiaty. Przedstaw i przeanalizuj obraz pokolenia beatników w twórczości C. Bukowskiego. Przywołaj stosowne konteksty kulturowe.
105. Tradycja i nowoczesność we współczesnej literaturze japońskiej. Omów zagadnienie, analizując stosowne przykłady.
106. Tajemnica, sekret, zagadka. Na wybranych przykładach z literatury XIX wieku przedstaw i przeanalizuj obecność motywu *nieznanego*.
107. Realizm i naturalizm jako dwie dziewiętnastowieczne strategie mimetyczne. Omów zagadnienie, interpretując stosowne przykłady.
108. Etyka i ekonomia. Pieniądz jako element świata przedstawionego pomocny w charakterystyce postaci literackich. Omów zagadnienie, porównując stosowne przykłady.
109. Oblicza ironii, czyli o strategiach dystansu w literaturze różnych epok. Omów zagadnienie, analizując stosowne przykłady.
110. Obrazy Niemców w literaturze II połowy XIX wieku. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
111. Koncept w literaturze epok dawnych – kategoria estetyczna, zasada tworzenia, poetycki sposób poznania. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
112. Romantyk – człowiek, który pyta. Przestrzeń tajemnicy w liryce polskiego romantyzmu. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.

113. „Ja” w obcym świecie. Bohater wobec społeczeństwa w powieści dziewiętnastowiecznej. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
114. Pozytywizm i nowoczesność. Przedstaw zagadnienie, przywołując interpretacje wybranych tekstów literackich. /OLiJP/
115. Kobieta w podróży. Relacje XIX- i XX-wieczne. Przedstaw zagadnienie, przywołując interpretacje wybranych tekstów literackich. /OLiJP/
116. Waganci, „mędrki piśmienne”, przewodnicy narodu i dekadenci. Przedstaw zagadnienie, przywołując interpretacje wybranych tekstów literackich. /OLiJP/
117. Historie rodzinne w literaturze polskiej XIX, XX i XXI wieku. Przedstaw zagadnienie, przywołując interpretacje wybranych tekstów literackich. /OLiJP/
118. Fantastyka w przestrzeni kultury (dawnej i współczesnej, druku i multimediiów). Przedstaw zagadnienie, przywołując interpretacje wybranych tekstów literackich. /OLiJP/
119. Dramat romantyczny – teoria i praktyka. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
120. Antropologia literacka W. Gombrowicza. Przedstaw zagadnienie na przykładzie interpretacji wybranych utworów pisarza, zwróć uwagę na poetykę tekstów.

2. Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. *Gender* jako nowa próba interpretowania kultury. Przedstaw główne klucze badawcze, analizując ich zastosowanie w interpretacji wybranych tekstów literackich i tekstów kultury.
2. Motyw anioła w literaturze i kulturze. Omów temat, analizując przykłady tekstów kultury z różnych epok.
3. Ogród jako temat tekstów kultury. Przywołaj i zinterpretuj przykłady z różnych epok w literaturze i innych tekstach kultury.
4. Mistyka i matematyka? Gotyk w sztuce i literackich przetworzeniach. Omów temat, analizując celowo wybrane przykłady tekstów kultury.
5. Symbolika i dosłowność lotu. Rozwiń temat, interpretując wybrane teksty literackie i inne teksty kultury.
6. Dekalog jako temat i inspiracja. Omów zagadnienie, analizując wybrane teksty literackie i inne teksty kultury.
7. Obrazy żywiołów i ich funkcje w literaturze i sztuce romantycznej. Omów problem, analizując i porównując wybrane przykłady tekstów kultury.
8. Obrzędy ludowe jako źródło inspiracji artystycznych. Omów problem, analizując i porównując wybrane przykłady z literatury i sztuki.

9. Motyw lasu w literaturze i malarstwie. Omów problem, analizując i porównując wybrane przykłady z literatury i sztuki różnych epok
10. Przedstaw inspiracje malarskie w twórczości wybranych poetów współczesnych (np. S. Grochowiak, A. Bursa, Z. Herbert). Dokonując analizy i interpretacji wybranych tekstów literackich, wykorzystaj kontekst historyczno-estetyczny.
11. Alegoria jako środek artystycznego wyrazu. Omów problem, analizując i porównując wybrane przykłady z literatury i sztuki różnych epok.
12. Funkcje eksperymentu artystycznego w literaturze i sztuce XX wieku. Przeanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach.
13. Omów motyw *stabat mater* w literaturze i malarstwie średniowiecza i XX wieku. Przeanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach.
14. Świat prowincji w literaturze i tekstach kultury. Analizując celowo wybrane utwory literackie i teksty kultury XX i XXI wieku, przedstaw zmieniający się w nich obraz prowincji.
15. Odwołując się do literatury i sztuki wybranych epok, dokonaj analizy (zmieniającego się) motywu śmierci i jej wizerunku.
16. Przeanalizuj zależności: komiks – słowo, obraz – literatura. Omów zagadnienie, wykorzystując w toku analizy i interpretacji wybrane przykłady.
17. Obraz piekła i raju w literaturze i malarstwie. Odwołując się do celowo dobranych przykładów, przeanalizuj zagadnienie.
18. Klasycyzm czy awangarda? Przedstaw oba zjawiska w literaturze i sztukach plastycznych różnych epok. Przywołaj i przeanalizuj stosowne przykłady.
19. Motyw czterech pór roku w literaturze, muzyce i filmie. Odwołując się do celowo dobranych przykładów, przeanalizuj zagadnienie. Wykorzystaj stosowne konteksty.
20. Motywy biblijne w malarstwie i literaturze. Analizując teksty literackie i teksty kultury różnych epok, zwróć uwagę na stosowne konteksty.
21. Omów literackie, malarskie i filmowe kreacje kobiet fatalnych. Dokonaj porównania wybranych tekstów kultury i tekstów literackich.
22. Omów zjawisko socrealizmu w literaturze i sztuce XX wieku. Przy analizie wybranych tekstów uwzględnij kontekst historyczny i polityczny.
23. Przedstaw motywy surrealistyczne w literaturze i sztuce XX wieku. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
24. Sztuka wobec Niewyraźnego – przeanalizuj rolę symbolu w literaturze i malarstwie.
25. Omów wątki apokaliptyczne we współczesnej literaturze i filmie. Przywołaj stosowne przykłady i dokonaj analizy porównawczej.

26. Problem adaptacji filmowych – interpretują, ilustrują czy tworzą dzieła kongenialne?
Analizując wybrane filmy, zaprezentuj omawiane zagadnienie.
27. Cierpienie jako motyw literacki i malarski. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
28. Twórczość wielkich pisarzy i malarzy żydowskich. Zanalizuj ich dzieła w kontekście europejskich nurtów estetycznych i literackich.
29. Teatr i dramat antyczny jako źródło inspiracji dla twórców współczesnych. Analizując celowo wybrane utwory literackie, przedstaw różne warianty nawiązań i formuł dialogu z tradycją./OLiJP/
30. Misterium i moralitet w teatrze i dramacie dawnym i współczesnym. Scharakteryzuj sposoby realizacji wyznaczników genologicznych, analizując wybrane teksty literackie i spektakle teatralne przykładach.
31. *Hamlet jest jak gąbka* – przedstaw różne możliwości interpretacyjne dramatu i postaci. Analizując wybrane celowo koncepcje reżyserskie, ustalenia krytyczne, przetworzenia literackie, uwzględnij kontekst historyczno – polityczny i kulturowy.
32. Antropologia Szekspira. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane celowo teksty dramatów i spektakle teatralne.
33. *Dziady* omów nośność interpretacyjną dramatu, analizując celowo dobrane spektakle oraz koncepcje literaturoznawcze i krytyczne.
34. *Wesele* – dramat niepokojący polski teatr od prapremiery do dziś. Omów temat, analizując najistotniejsze i najciekawsze inscenizacje teatralne, interpretacje literaturoznawcze.
35. Metaforyka przestrzeni i przedmiotów w literaturze, sztuce, filmie i teatrze. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
36. Sztuka zaangażowana. Jak rozumiesz to pojęcie? Dokonaj analizy wybranych tekstów kultury.
37. Powinowactwa literatury i malarstwa (np. Schulz/Chagall...). Omów problem, analizując celowo dobrane przykłady.
38. Motyw powstania styczniowego w literaturze i malarstwie. Przedstaw zagadnienie, analizując odpowiednie przykłady.
39. Symbolika tańca w literaturze i sztuce. Omów problem, analizując celowo dobrane przykłady.
40. Dostojewski w kinie. Przeanalizuj na wybranych przykładach adaptacje prozy pisarza oraz nawiązania i inspiracje.
41. Rodzina źródłem cierpień? Przeanalizuj celowo dobrane przykłady utworów literackich, teatralnych, filmowych.
42. Iwaskiewicz teatralny i filmowy. Przeanalizuj najciekawsze realizacje.

43. Polskie kino autorskie. Dokonaj próby ujęcia monograficznego twórczości wybranego reżysera, np. A. Barańskiego, J. J. Kolskiego, M. Koterskiego, K. Krauzego. Zwróć uwagę na związki z literaturą i wartość literacką scenariuszy.
44. Szekspir współczesny, np. J. Kotta/K. Warlikowskiego/M. Kleczewskiej/. Który z nich dotyka widza XXI wieku najmocniej? Omów i porównaj wybrane koncepcje i inscenizacje.
45. Przeanalizuj funkcjonowanie motywu wędrowki w wybranych dziełach literackich i filmowych.
46. Odwołując się do wybranych tekstów literackich i innych tekstów kultury, przeanalizuj i porównaj funkcjonowanie symbolu drzewa.
47. Przedstaw obraz Wenecji w literaturze i filmie. Analizując dzieła z różnych epok, zwróć uwagę na sposoby i cele przedstawiania miasta.
48. Komiks artystyczny/opowieść graficzna (*graphic novel*)? Analizując różne przykłady, spróbuj nazwać i scharakteryzować gatunek. Zwróć uwagę na zależność pomiędzy warstwą graficzną a tekstową.
49. Wizerunek wampira w literaturze i sztuce – odwołując się do utworów z kilku epok, przeanalizuj i porównaj różne ujęcia motywu.
50. Świat z perspektywy dziecka, analizując wybrane celowo dzieła literackie i filmowe, scharakteryzuj specyfikę dziecięcego patrzenia na świat oraz funkcje, jakie spełnia ono w wybranych dziełach.
51. Slam – jeszcze nie/już poezja? Omów zjawisko, analizując celowo dobrane przykłady.
52. Teatr Krzysztofa Warlikowskiego/Grzegorza Jarzyny/Mai Kleczewskiej/Jana Klaty/Moniki Strzępki/Krzysztofa Garbaczewskiego,... – dokonaj próby ujęcia syntetyzującego dorobek wybranego reżysera. W analizie zwróć uwagę na preferencje repertuarowe, stosunek do tekstu literackiego i swoistość *dykcji teatralnej*.
53. Dramaturgia polska ostatnich lat. Przedstaw najciekawsze – Twoim zdaniem – teksty i ich realizacje sceniczne. W analizie uwzględnij kontekst tradycji dramaturgicznej.
54. Lalki, manekiny w literaturze i tekstach kultury. Omów zjawisko, odwołując się do analizy celowo dobranych przykładów. /OLiJP/
55. Dialog literatury z fotografią: przywołania, aluzje, użycia. Przedstaw zagadnienie, analizując i porównując wybrane przykłady./OLiJP/
56. Tatry w literaturze i sztuce Młodej Polski. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
57. *Koń jaki jest, każdy widzi*. Przeanalizuj rolę motywu konia, odwołując się do celowo dobranych przykładów z literatury i sztuki.

58. Impresjonizm w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.

3. Język

1. Omów sposoby realizowania funkcji perswazyjnej w różnych komunikatach (np.: reklama, kazanie, liryka apelu). Wskaż charakterystyczne środki językowe i pozawerbalne służące oddziaływaniu na odbiorcę.
2. Wieloznaczność wyrazów i jej konsekwencje dla procesu komunikacji. Omów zagadnienie, analizując warstwę językową celowo wybranych przykładów tekstów kabaretowych.
3. Retoryczne środki językowe w poezji i prozie rewolucyjnej. Scharakteryzuj je, omów ich funkcje na wybranych przykładach.
4. Przedstaw charakterystykę języka mediów i jego rolę w kształtowaniu wzorów językowych na przykładzie analizy materiału językowego z wybranego programu telewizyjnego, audycji radiowej i artykułu w prasie.
5. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowych i omów ich funkcje w literaturze współczesnej na wybranych przykładach.
6. Dokonując analizy środków językowych wybranych tekstów literackich, scharakteryzuj styl artystyczny epoki, w której powstały.
7. Przedstaw formy stylizacji biblijnej i omów ich funkcje na przykładach literackich z różnych epok.
8. Omów problem najnowszych zapożyczeń w języku polskim i oceń ich zasadność. Zbadaj materiał językowy.
9. Analizując wybrany tekst literacki lub pozaliteracki, nazwij i określ rolę wykorzystanych w nim środków retorycznych.
10. Dokonaj próby klasyfikacji i oceny funkcjonowania nazw własnych w literaturze fantastycznej na wybranych przykładach (np.: J.R.R. Tolkien, P.K. Dick).
11. Omów funkcje języka niskiego (kolokwializmy, wulgaryzmy) w najnowszych tekstach literackich na przykładzie twórczości np.: A. Stasiuka, W. Kuczoka, N. Goerke, M. Świetlickiego.
12. Przedstaw specyfikę języka reklamy i jego społeczne uwarunkowania. Wykorzystaj, przeanalizuj materiał językowy z reklam telewizyjnych i radiowych.
13. Scharakteryzuj język kalamburów i gier słownych we współczesnym kabarecie na wybranych przykładach (np.: *O.B.O.R.A*, *Ani mru mru*, *Koń Polski*).
14. Scharakteryzuj język kalamburów i gier słownych w reklamie. Omów zjawisko, wykorzystując materiał językowy z reklam telewizyjnych i radiowych.

15. Przedstaw zjawisko nowomowy i przeanalizuj wykorzystywanie sloganów propagandowych w środkach masowego przekazu. Wykorzystaj materiał językowy od propagandy socrealizmu do języka ostatnich kampanii wyborczych.
16. Przedstaw i przeanalizuj przykłady aluzji literackich. Omów ich funkcję w tytułach prasowych.
17. Zanalizuj przykłady neologizmów w utworach wybranych twórców, np.: B. Leśmiana, M. Białoszewskiego, poetów Nowej Fali.
18. Porównaj sposoby wykorzystania komizmu językowego w wybranych utworach różnych autorów i epok.
19. Manipulacja językowa a sztuka przekonywania – porównaj sposoby wykorzystania środków i funkcji języka w wybranych tekstach literackich i propagandowych.
20. Omów rolę środków językowych w kreowaniu groteskowych wizji świata w dziełach wybranych autorów, np.: S.I. Witkiewicza, W. Gombrowicza, S. Mrożka.
21. Na wybranych przykładach zbadaj, w jaki sposób terytorialne odmiany języka zostały wykorzystane w literaturze, np.: przez W. S. Reymonta, W. Kuczoka.
22. Dokonaj analizy i klasyfikacji błędów językowych w wybranych wypowiedziach współczesnych polityków lub dziennikarzy sportowych.
23. Zbadaj żywotność gwary poznańskiej w języku Twojego pokolenia.
24. Scharakteryzuj język wybranej postaci publicznej. Oceń poprawność stylistyczną i językową wypowiedzi.
25. Machnij na to ręką. Komunikacyjne zachowania niewerbalne. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady. /OLiJP/
26. Gwara, dialekt, czy język? Problem klasyfikacji języków pogranicza. Zbierz materiał językowy, przeanalizuj i na tej podstawie omów zagadnienie.

Przy wyborze tematów olimpijskich należy uwzględnić dołączone do nich bibliografie i dyspozycje interpretacyjne, które są dostępne na stronie www.oljip.pl, i dostosować je do formalnych założeń ustnego egzaminu maturalnego z języka polskiego.

ANEKS

Tematy na zawody szkolne XLIV Olimpiady Literatury i Języka Polskiego rok szkolny 2013/2014

TEMATY ROZPRAWEK

1. Topos miejsca przyjemnego (*locus amoenus*) w literaturze epok dawnych: postacie funkcje.
2. Między indywidualizmem a wspólnotą. Paradoksy ludzkich doświadczeń w dramacie polskiego romantyzmu.

3. Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz). Zapomniany mistrz gawędy. Świat, ludzie, język.
4. W poszukiwaniu straconego czasu. Pamięć jako mechanizm psychologiczny, zasób kulturowy i twórczość literackie.
5. Herb wygnania. Diarystyka drugiej emigracji.
6. Rodzina, ach, rodzina. Językowy obraz relacji rodzinnych w polszczyźnie.

TEMATY TEATROLOGICZNE

7. Dramat i teatr Stanisława Ignacego Witkiewicza a polska awangarda XX wieku
8. Kształtowanie przestrzeni w teatrze XX i XXI wieku.